

ASSOCIATION AGREEMENT WITH THE EUROPEAN UNION AND ITS IMPORTANCE FOR GEORGIA

Copyright © 2023 The Author/s
Peer review method: Double-Blind
Accepted: June 2, 2023
Published: June 18, 2023
Original scientific article
DOI suffix: 10.36962/NEC18022023-37

Maia Manchkhavili
Assis. Prof. PhD in political science
Georgian Technical University
ORCID-iD: <https://orcid.org/0000-0002-4321-977X>
E.Mail: Maia.manchkhavili@yahoo.com

ABSTRACT

From the 90s of the last century, the Republic of Georgia began to exist again as an independent political entity on the world political map. The foreign and domestic policy of the young country faced many challenges and it was necessary to regulate them. On the one hand, the country declared the Western vector, but on the other hand, how it should be able to realize it and whether it would be able to walk firmly on this path or not, was difficult to determine. At the time, the fact that it was unacceptable for the Russian Federation to pursue an independent foreign policy by the former Soviet states was not perceived as an obstacle from the point of view of Georgia in terms of relations with Europe. But, over the years, it appeared that this was not only nostalgia for Russia, and the leaders of the Federation, both by direct military aggression and by using all the methods of fibrid warfare, deliberately worked to prevent Georgia from maintaining its independence and achieving high standards of development. Despite the problems, Georgia, with the great support of its Western partners, managed to bring its relations with Europe to the stage of the Association Agreement. This agreement marks the beginning of a new stage between Georgia and the European Union, and it involves a series of reforms in all spheres of political, economic and social life.

Key words: European Union, Georgia, Association Agreement, Association Terms.

REFERENCES:

- 1."Life of Kartli", edited by Simon Kaukhchishvili, volume 1, 1955;
2. The first Georgian parliamentarian women, last view: 27.02.2020, source: <https://on.ge/story/19587-%E1%83%9E%E1%83%98%E1%83%A0%E1%83%95%E1%83%94%E1%83%9A%E1%83%98%E1%83%A5%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%97%E1%83%95%E1%83%94%E1%83%9A%E1%83%98%E1%83%9E%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%9A%E1%83%90%E1%83%A2%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%A5%E1%83%90%E1%83%97%E1%83%95%E1%83%94%E1%83%9A%E1%83%98%E1%83%99%E1%83%91%E1%83%98>

3. United Nations in Georgia, last view: 27.02.2020, source: http://www.ungeorgia.ge/geo/%E1%83%92%E1%83%90%E1%83%94%E1%83%A0%E1%83%9D_%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%A5%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%97%E1%83%95%E1%83%94%E1%83%9A%E1%83%9D%E1%83

%A8%E1%83%98/%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%A5%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%97%E1%83%95%E1%83%94%E1%83%9A%E1%83%9D_%E1%83%93%E1%83%90_%E1%83%92%E1%83%90%E1%83%94%E1%83%A0%E1%83%9D#XleMjSFKjIU

4. Georgia and the European Union, last view: 27.02.2020, source: <http://old.infocenter.gov.ge/euinfo-georgia-history/#1>

5. Association Agreement between Georgia and the European Union, last view: 06.03.2020, source: <http://www.parliament.ge/ge/gavigot-meti-evrokavshirtan-asocirebis-shetanxmebis-sheaxeab/associationagreement1>

6. Association Agreement, <http://www.parliament.ge/ge/ajax/downloadFile/34753/AA>

7. Association Agreement and Consolidation of Democracy in Georgia: Progress and Challenges, http://giss.org.ge/img/catalog_22.pdf;

8. Agreement on Deep and Comprehensive Free Trade Area (DCFTA) with the European Union, last view: 06.03.2020, source: <http://www.economy.ge/index.php?page=economy&s=7>

9. M. Manchhashvili, The issue of Turkey joining the European Union and its importance for Georgia, Bulletin of Oriental Studies, BSU, N2, p., 9-30, 2022, https://scholar.google.com/citations?user=7MCQSaIAAAAAJ&hl=en&gmla=AjsN-F6LmzO6veTfNlnMrsd-MZLQir1W8K0331cinMSidO2s47LZ4V_ngeYZwcsHv-boM5qMav6u1XhrMRDuX0FEYGmxO8XN1Iw1w8u-C-7Ql7g9umK1aFFyOL3oIW1cVlsXj-eOqNpGlj74Z

10. M. Manchhashvili, "The Platform of Six"-A New Model of Cooperation for the South Caucasus, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Faculty of social and political science, conference book, pp., 7-12, 2021, <https://scholar.google.com/scholar?cluster=18249637199603228565&hl=en&oi=scholar>

11. The Doctrine of Turkey's Foreign Policy, Works, Department of Oriental Studies, Batumi Shota Rustaveli University, pp. 75-83, 2020, Batumi, Georgia, <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1013726>.

12. Karchava, L., 2014. Again about the investment environment in Georgia Or what kind of investor do we need? The New Economist, 9(3), pp.1-1.

13. Lomia, E. and Lomia, T., 2021. EU Policy in the South Caucasus Region and Georgia's Participation in the European "Neighborhood Policy" and the "Eastern Partnership" programs. The New Economist, 16(1),

pp.1-1.

14. Manchhashvili, M., 2018. Russia and the South Caucasus. International Scientific Journal "Messenger of Oriental Studies", 1(1), pp.73-90.

15. Lomia, T. and Lomia, E., 2020. Economic and Political Support of the European Union to Georgia: Retrospective Analysis of the EU-Georgia Relations. International Journal Vallis Aurea, 6(1), pp.35-43

16. Lomia, E. and Karchava, L., 2021. Georgian ethnopolitical conflict as a subject of confrontation between the USA and Russia. Journal of Liberty and International Affairs, 7(2), p.90.

17. M. Manchhashvili, "The Platform of Six"-A New Model of Cooperation for the South Caucasus, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Faculty of social and political science, conference book, pp., 7-12, 2021. Available at : <https://scholar.google.com/scholar?cluster=18249637199603228565&hl=en&oi=scholar>

18. Maya, M., 2010. Turkey and security in the Southern Caucasus: the Caucasus Stability and cooperation Platform. Central Asia and the Caucasus, 11(4), pp. 87-93.

19. https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu_en

20. https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities_en http://saunje.ge/index.php?id=1495&option=com_content&lang=ru

21. <https://library.iliauni.edu.ge/wp-content/uploads/2017/03/40-vephkhistqhaosani.pdf> <https://digitallibrary.tsu.ge/book/2019/wignebi/sakartvelosdamoukidebeli-respublikis-entsiklopedia.pdf> <https://www.un.org/en/about-us/member-states#gotoG>

22. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0830\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0830(02))

23. https://www.eeas.europa.eu/eeas/european-neighbourhood-policy_en

24. <http://www.enpi-fleg.org/>

25. <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/the-european-neighbourhood-instrument-2014-2020.html>

26. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0830\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0830(02))

27. <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/eu-georgia-deep-and-comprehensive-free-trade-area>

28. <https://hos.openjournals.ge/index.php/hos/issue/view/729>

ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმება და მისი მნიშვნელობა საქართველოსთვის

მაია მანჩხაშვილი

ასისტენტ პროფესორი, პოლიტიკის მეცნიერების დოქტორი

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

ORCID-iD: <https://orcid.org/0000-0002-4321-977X>

ელ.ფოსტა:Maia.manckhashvili@yahoo.com

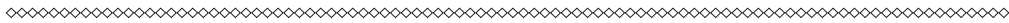
აბსტრაქტი

გასული საუკუნის 90-იანი წლებიდან მსოფლიო პოლიტიკურ რუკაზე საქართველოს რესპუბლიკამ კვლავ დაიწყო არსებობა როგორც დამოუკიდებელმა პოლიტიკურმა ერთეულმა. ახალგაზრდა ქვეყნის საგარეო თუ საშინაო პოლიტიკის წინაშე არაერთი გამოწვევა იდგა და საჭირო იყო მათი დარეგულირება. ერთი მხრივ, ქვეყანამ დეკლარირება გაუკეთა დასავლურ ვექტორს, მაგრამ, მეორე მხრივ, როგორ უნდა მოეხერხებინა მისი რეალიზება და შეძლებდა თუ ვერა ამ გზაზე მყარად სიარულს, რთულად განსასაზღვრი იყო.

თავის დროზე ის ფაქტი, რომ რუსეთის ფედერაციისათვის მიუღებელი იყო ყოფილი საბჭოთა სახელმწიფოების მიერ დამოუკიდებელი საგარეო პოლიტიკის გატარება, მაინცადამაინც შემაფერხებელ ფაქტორად არ აღიქმებოდა საქართველოს გადასახედიდან ევროპასთან ურთიერთობების ჭრილში. მაგრამ, წლების განმავლობაში გამოჩნდა, რომ ეს არ იყო მხოლოდ ნოსტალგია რუსეთისათვის და ფედერაციის მესვეურები, როგორც პირდაპირი სამხედრო აგრესიით, ასევე, ფიზრიდული ომის ყველა მეთოდის გამოყენებით, მიზანმიმართულად მუშობდნენ, რომ ხელი შეეშალათ საქართველოსათვის, რათა ვერ შეენარჩუნებინა დამოუკიდებლობა და ვერ მიეღწია განვითარების მაღალი სტანდარტებისთვის.

პრობლემების მიუხედავად, საქართველომ, მისი დასავლელი პარტნიორების დიდი თანადგომით, მოახერხა ის, რომ ურთიერთობები ევროპასთან მივიდა ასოცირების შეთანხმების ეტაპამდე. ამ შეთანხმებით იწყება ახალი ეტაპი საქართველო-ევროკავშირის შორის და ის გულისხმობს პოლიტიკური, ეკონომიკური და სოციალური ცხოვრების ყველა სფეროში მთელი რიგი რეფორმების გატარებას.

საკვანძო სიტყვები: ევროკავშირი, საქართველო, ასოცირების შეთანხმება, ასოცირების პირობები.

მეთოდოლოგია და თეორიული ჩარჩო

ნაშრომზე მუშაობისას ვიყენებდით თვისებრივი კვლევის მეთოდებს, კერძოდ, სამეცნიერო ლიტერატურისა და დოკუმენტაციის კონტენტ ანალიზის მეთოდით შესწავლას ანუ შინაარსობრივი ანალიზის მეთოდს. შევისწავლეთ ამ საკითხის შესახებ არსებული დოკუმენტაცია და გავაანალიზეთ პროლიტიკურ პროცესებთან მიმართებით.

თეორიულ ჩარჩოდ აღებული გვაქვს ნეორეალიზმის თეორია; ამ თეორიის ყველზე ცნობილი მკვლევარი გახლავთ ქენეთ უოლცი. ამ თეორიის მიხედვით რეგიონულ და პატარა სახელმწიფოებს აქვთ შესაძლებლობა თავიანთი ფუნქცია შეიძინონ და გაიაქიურონ როლი მსოფლიო პოლიტიკაში. საქართველოსთან მიმართებით ვფიქრობთ, საინტერესოა ამ თეორიულ ჭრილში დანახული ევროკავშირის ასოცირების შეთანხმება.

მოკლედ ევროკავშირის იდეის შესახებ

მოგესხენებათ ევროკავშირის იდეის დაბადების თავისებურება და პოლიტიკური კონიუნქტურა, როცა ეს იდეა ფრთებს ისხამდა და რეალიზებას იწყებდა; ეს იყო მეოცე საუკუნის შუა პერიოდი, როცა ერთ მსოფლიო ომგამოვლილი ევროპა სტაბილური ეკონომიკური და პოლიტიკური გარემოს შექმნისაკენ მიისწრაფოდა და ურთიერთსარგებლიანობის პრინციპზე აგებულ ერთობაზე შეაჩერა არჩევანი¹. თანამშრომლობა *საერთო მიზნისათვის* და რესურსების გაერთიანება იქცა იმ იდეად, რომელიც მყარი საფუძველი გახდა მომავალი წარმატებების გზაზე. ერთიანი ფასეულობების მქონე ევროპულმა სახელმწიფოებმა შეძლეს მიზნისათვის გაერთიანება. როცა აქცენტს ვაკეთებთ ფასეულობებზე, ჩვენ ვგულისხმობთ, სისტემურად გამართულ, დემოკრატიული ინსტიტუტების მშე-

1 https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu_en

ნებლობის სურვილით შეპყრობილ, პროგრესზე ორიენტირებულ, ადამიანის მთავარ უფლებებსა და თავისუფლების იდეაზე აგებული საზოგადოების ერთობას, რომელსაც გულწრფელად სჯერა მისივე იდეების¹.

ისტორიის ფურცლებს თუ ჩავხედავთ, საერთო მიზნისათვის თანამშრომლობა არახალია ევროპის სახელმწიფოებისათვის; მათ საკმაოდ დიდი გამოცდილება აქვთ ამ კუთხით ძველი საბერძნეთის ქალაქ-სახელმწიფოების თანამშრომლობით დაწყებული, ვიდრე დღევანდელ დღემდე.

არაერთი პოლიტიკური თუ სხვა ტიპის გაერთიანება ახსოვს ევროპულ ისტორიას, რომელიც დაფუძნებულია და დაშლილა; საერთაშორისო გაერთიანებები/ორგანიზაციები იქმნება და იშლება, მაგრამ მთავარი ამ პროცესში არის ის, რომ არ წყდება მთავარი ხაზი - უწყვეტია თანადგომის, ერთიანობის იდეა, რომელიც სიკეთების ურთიერთგაზიარებას, ერთობლივი სიკეთების შექმნას და მათ დაცვას ემსახურება. ეს ძალიან დიდი და საინტერესო ისტორიაა.

– სად დგას ამ დროს საქართველო? სად დგას პოლიტიკურად და კულტურული თვალსაზრისით და რა აკავშირებს მას ევროპასთან?

– თავმდაბლობის გარეშე გვინდა ვთქვათ, რომ დგას იქ, სადაც შეუძლია იდგეს იმ ერს, რომელმაც ჯერ კიდევ ათწლეულების წინ მიაღწია განვითარების იმ ეტაპს, როცა ერს შეუძლია საკუთარი წიაღიდან შვას დამწერლობა, რაც მაღალი კულტურის მქონე ერებს შეუძლიათ და ასეთი მსოფლიოში არც თუ ბევრია; რომელმაც ჯერ კიდევ ძვ.წ.ალ.-ით IV საუკუნეში უკვე ენის რეფორმა ჩაატარა (მეფე ფარნავაზ I): „ამან განავრცო ენა ქართული და არღა იზრახებოდა სხვა ენა ქართლსა შინა თვინიერ ქართულისა“²; შექმნა სახელმწიფო, რომელმაც ჯერ კიდევ მე-12 საუკუნეში მის პოლიტიკურ სისტემაში შვა პარლამენტარიზმის იდეა - ენ „ყუთლუ არსლანის დასი“³; ჯერ კიდევ ფეოდალურ პერიოდში შექმნა ადამიანთა თანასწორობის იდეა - ქალისა და მამაკაცის თანასწორობის იდეა, „უჩინოთა“ დანინაურების, ანუ გვარიშვილობის გარეშე, საკუთარი ნიჭისა და უნარების მიხედვით დანინაურების იდეა, სიკვიდილით დასჯის გაუქმების იდეა თამარის მეფობისას (1166-1213 წწ.); შექმნა უდიდესი კულტურა, კულტურა „ვეფხისტყაოსნის“, რომელიც

თავის თავში აერთიანებს არა მხოლოდ იმ დრომდე სამყაროში დაგროვილ ცოდნასა და სიბრძნეს, არამედ მომავლის ცოდნას და ადამიანის დედამიწაზე არსებობის მთავარი არსის ჭკრეტის უდიდეს სიღრმეებს. „ვეფხისტყაოსანი“³ არის თავისუფალი სული ქარტია, თავისუფალი სულის, რომელიც თავისუფალია დოგმების, რელიგიის, წესების, კანონების ჩარჩოებისაგან და მხოლოდ სამყაროს კანონზომიერების წესებს ცნობს და ეს ყველაფერი ერთ ნივთშია მოქცეული. შექმნა პრეცედენტი, როცა ევოპაშიც და იმ დროის მსოფლიოშიც პირველად, ჯერ კიდევ 1918 წელს ქალი გახდა პარლამენტის წევრი - საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის პარლამენტში 5 ქალი-დეპუტატი ირიცხებოდა⁴.

საქართველო არის „ვეფხისტყაოსნის“ კულტურის ქვეყანა! ანუ ქართული კულტურა არის თავისუფლების, მეგობრობის, მიზნისათვის გაერთიანების, სიკეთების გაზიარების, თანადგომის, ბრძოლის, მოყვასის სიყვარულის კულტურა. მთელი საქართველოს ისტორია არის ბრძოლა პროგრესისათვის, უკეთესი მომავლისათვის. სწორედ მიზანთა და ფასეულობათა თანხვედრა აკავშირებს საქართველოს ევროპასთან და შესაბამისად, ევოკავშირთანაც.

საქართველო არის სახელმწიფო, რომელიც გეოგრაფიულად ევროპის განაპირასაა, რამაც იმთავითვე იქონია გავლენა მის ბედზე: საქართველო იდგა არაერთი გამოწვევის წინაშე, მაგრამ მან, როგორც ერმა და როგორც სახელმწიფომ, შეძლო დროისა და გეოგრაფიის გამოწვევისათვის ეპასუხა თვითმყოფადი კულტურული კოდის შექმნით! სწორედ ამიტომ იმსახურებს ეს ქვეყანა, იყოს პროგრესსა და განვითარებაზე ორიენტირებული სახელმწიფოების ავანგარდში.

როგორ იწყებოდა ევოკავშირთან ურთიერთობა:

მას შემდეგ, რაც 1992 წელს საქართველო გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის 179-ე სრულუფლებიანი წევრი გახდა⁵, მსოფლიო საზოგადოებამ მიიღო სიგნალი, რომ მსოფლიო პოლიტიკურ რუკაზე ახალი პოლიტიკური სუბიექტი, მრავალწლიანი იძულებითი ოკუპაციისაგან თავდახსნილი, თავიდან იწყებდა არსებობას. გაერო-ს წევრი სახელმწიფოების ამ აქტით საქართველო კვლავ დასვეს მსოფლიო პოლიტიკურ რუკზე.

1 https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities_en
2 http://saunje.ge/index.php?id=1495&option=com_content&lang=ru
3 <https://library.iliauni.edu.ge/wp-content/uploads/2017/03/40-vephkhistqhaosani.pdf>
4 <https://digitallibrary.tsu.ge/book/2019/wignebi/sakartvelos-damoukidebeli-respublikis-entsiklopedia.pdf>
5 <https://www.un.org/en/about-us/member-states#gotoG>

გაერო-ს წევრობა არაა შემთხვევითი მოვლენა. ეს არის უმნიშვნელოვანესი პოლიტიკური ჟესტი მსოფლიო თანამეგობრობისაგან, რომ გაღიარებენ, როგორც პოლიტიკურ სუბიექტს და სურთ შენთან ურთიერთობა. მსოფლიო თანამეგობრობამ ცნო საქართველო, როგორც დიდი ისტორიის მქონე სახელმწიფო და ჩათვალა, რომ ეს არის ქვეყანა, რომელიც იმსახურებს დამოუკიდებლობას და მზადაა განვითარების გზით სიარულისათვის.

გაერო-ს წევრობამ ავტომატურ რეჟიმში გახსნა საქართველოს ახლადაღდგენილი რესპუბლიკისათვის შესაძლებლობათა მთელი პაკეტი, უფრო ინტენსიური თანამშრომლობის ფორმატით ქონოდა ურთიერთობები დანარჩენ მსოფლიოსთან და სხვა წამყვან საერთაშორისო ორგანიზაციებთან, მათ შორის ევროკავშირთან.

საქართველო-ევროკავშირის ურთიერთობების ისტორიაც 1992 წლიდან იწყება. ამ ურთიერთობებს ჩვენ პირობითად ორ ეტაპად ვყოფთ: 1) 1992 წლიდან 2016 წლამდე, როცა ნელ-ნელა იწყებოდა ორმხრივი თანამშრომლობა, რომელიც წლების განმავლობაში გადაიზარდა საკმაოდ ინტენსიურ დიალოგში და თანამშრომლობის სხვადასხვა ფორმატებმა დაიწყო მუშაობა და 2) 2016 წლიდან დღემდე, როცა საქართველო-ევროკავშირის ურთიერთობები თვისობრივად ახალ ეტაპზე გადავიდა ასოცირების შესახებ შეთანხმების ძალაში შესვლის ეტაპიდან.

საქართველო-ევროკავშირის ურთიერთობების პირველი ეტაპი 1992-2016 წლები

საქართველო-ევროკავშირის ურთიერთობების ეს ეტაპი ფუნდამენტურად საინტერესო და მნიშვნელოვანი ეტაპი იყო ორმხრივ ურთიერთობებში. ამ პერიოდმა განსაზღვრა და მიმართულება მისცა შემდგომი პერიოდის ურთიერთობების ფორმატს¹.

ორმხრივი თანამშრომლობა ურთიერთობების საწყის ეტაპზე ძალიან დაბალი ინტენსივობით ვითარდებოდა. ევროკავშირთან ურთიერთობები ამ ეტაპზე მხოლოდ და მხოლოდ ეკ-ს მხრიდან ტექნიკური და ფუმანიტარული დახმარებებით განისაზღვრებოდა.

ორმხრივი ურთიერთობები გაცილებით ინტენსიური და საინტერესო გახდა 1996 წლიდან, როცა ხელი მოეწერა საქართველოსა და ევროკავშირს შორის პარტნიორობისა და თანამშრომლობის შეთანხმებას. ეს შეთანხმება ძალაში შევიდა 1999

წლიდან და იგი 10 წლის ვადით იყო ხელმოწერილი.

პარტნიორობისა და თანამშრომლობის შესახებ შეთანხმება მოიცავდა არაერთ სფეროს, სადაც ორივე მხარე იღებდა ვალდებულებას, რომ ერთობლივად ემუშავათ გარკვეული პოლიტიკური, ეკონომიკური და სოციალური მიზნების მისაღწევად საქართველოში. ამ მუშაობის მიზანი კი იყო ევროკავშირის სტანდარტებთან დაახლოება და ჰარმონიზაციის უწყვეტი პროცესის მიღწევა.

აღნიშნული შეთანხმების 43-ე მუხლით საქართველომ აიღო ვალდებულება, რომ ეტაპობრივად მიეახლოებინა თავისი კანონმდებლობა ევროკავშირის კანონმდებლობასთან. ანუ, საქართველოს მხარე ამ ხელშეკრულების ძალით აღიარებდა საერთაშორისო სამართლის ნორმების პრიმატს ქართულ კანონმდებლობასთან მიმართებით.

43-ე მუხლში გამოყოფილია სფეროები, რომლებსაც უნდა შეხებოდა საკანონმდებლო ცვლილებები: ინვესტიციები, საბაჟო სამართალი, სამენარმეო სამართალი, საბანკო სამართალი, კომპანიათა ანგარიშები და გადასახადები, ინტელექტუალური საკუთრება, დასაქმებულთა დაცვა სამუშაო ადგილებზე, ფინანსური მომსახურება, კონკურენციის წესები, სახელმწიფო შესყიდვები, გარემოს დაცვა, მომხმარებელთა უფლებების დაცვა, არაპირდაპირი დაბეგვრა, ტექნიკური წესები და სტანდარტები, ბირთვული კანონმდებლობა და ტრანსპორტი და სხვა.

ამ შეთანხმების 44-ე მუხლში კი საგანგებოდაა გამოყოფილი კონკურენციის სფეროში არსებული საკანონმდებლო ბაზის შესაბამისობაში მოყვანა ევროპულ სამართალთან.

1997 წლის 2 სექტემბერს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო სპეციალური დადგენილება, რომლის თანახმადაც, 1998 წლის 1 სექტემბრიდან საქართველოს პარლამენტში მიღებული ყველა კანონი და სხვა ნორმატიული აქტი შესაბამისობაში უნდა ყოფილიყო ევროკავშირის მიერ დადგენილ სტანდარტებთან და ნორმებთან. ეს იყო საინტერესო და თამამი ნაბიჯი საქართველოს მთავრობის მხრიდან და ჩვენება, რომ არ აპირებდა განვითარების ევროპული სტანდარტებიდან გადახვევას. იმისათვის, რომ ეს პროცესი უფრო ინტენსიური ყოფილიყო, 2000 წელს შეიქმნა საქართველოსა და ევროკავშირს შორის პარტნიორობისა და თანამშრომლობის ხელშეწყობის სპეციალური სამთავრობო კომისია, რომელსაც სხვა ფუნქციებთან ერთად, საქართველოს კანონმდებლობის

1 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0830\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0830(02))

ევროკავშირის კანონმდებლობასთან დაახლოების საკითხს გაუწევდა კურირებას.

2004 წლის 8 მაისის განკარგულებით კი, საქართველოს მთავრობამ მოინონა საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან ჰარმონიზაციის ეროვნული პროგრამა და მთავრობის წევრებს დაევაღათ ეროვნული პროგრამის შესასრულებლად ინდივიდუალური (სექტორული) სამოქმედო გეგმების შემუშავება.

2002 წლის 18 ნოემბერს ევროკავშირის საგარეო საქმეთა მინისტრთა საბჭომ და 2002 წლის 12-13 დეკემბერს ევროკავშირის საბჭოს კოპენჰაგენის სამიტმა გამოხატა ევროკავშირის ურთიერთობების გაღრმავების სურვილი რუსეთთან, უკრაინასთან, მოლდავეთთან, ბელორუსიასა და ხმელთაშუა ზღვის სამხრეთ სანაპიროს ქვეყნებთან და ამუშავდა ახალი პროექტი - **ევროპული სამეზობლო პოლიტიკა (European Neighborhood Policy/ENP)¹**. სამეზობლო პოლიტიკის საშუალებით ევროკავშირი თავისი საზღვრების გარშემო დემოკრატიის, სტაბილურობისა და კეთილდღეობის გავრცელების ხელშეწყობას ისახავდა მიზნად.

ევროპული სამეზობლო პოლიტიკის პროგრამა საქართველოს, სომხეთისა და აზერბაიჯანისათვის 2004 წლის ივნისიდან ამუშავდა.

რაც შეეხება ევროპის სამეზობლო და პარტნიორობის ინსტრუმენტს (ENPI)², ეს იყო ფინანსური ინსტრუმენტი, რომელიც გულისხმობდა სამეზობლო პოლიტიკის კონკრეტული ფინანსური აქტივობებით მხარდაჭერას და 2007 წლის პირველი იანვრიდან მოქმედებდა. ევროპის სამეზობლო პოლიტიკის ინსტრუმენტმა ჩაანაცვლა თანამშრომლობის ისეთი პროგრამები, როგორებიცაა: TACIS (აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებისთვის) და MEDA (ხმელთაშუაზღვისპირეთის ქვეყნებისთვის).

2011 წლის დეკემბერში ევროკომისიამ წინადადებით მიმართა ევროპარლამენტს 2014-2020 წლებისთვის ახალი საგარეო დახმარების ინსტრუმენტების, მათ შორის, ევროპის სამეზობლო ინსტრუმენტის დამტკიცების თაობაზე (**ENI- European Neighborhood Instrument**)³.

აღნიშნული ინსტრუმენტი საქართველოში 2015 წლიდან ამოქმედდა. ENI-ის საერთო ბიუჯეტი 2014-2020 წლებში შეადგენს 15 მილიარდ ევროს 16 სამეზობლო პოლიტიკის ქვეყნის მხარდასაჭერად, შე-

მდეგი მიმართულებით: 1) ორმხრივი პროგრამები, რომლებიც ცალკეული პარტნიორი ქვეყნისთვის მხარდაჭერას ითვალისწინებს; 2) მრავალმხრივი პროგრამები, რომლებიც ყველა ან რამდენიმე პარტნიორი ქვეყნის წინაშე არსებულ საერთო გამოწვევებს პასუხობს და ასევე მოიცავს რეგიონულ და ქვერეგიონულ თანამშრომლობას ორ ან მეტ პარტნიორ ქვეყანას შორის; 3) საზღვრისპირა თანამშრომლობა (CBC).

2016 და 2017 წლებში გადაიდგა მნიშვნელოვანი ნაბიჯები ევროკავშირთან დაახლოების გზაზე: **2016 წლის 1 ივლისს, საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების შეთანხმება სრულად შევიდა ძალაში, ხოლო 2017 წლის 28 მარტს, საქართველოს მოქალაქეებისთვის ძალაში ოფიციალურად შევიდა ევროკავშირის/შენგენის ტერიტორიაზე უფიზოდ მოგზაურობის შეთანხმება**. უკვე საქართველოს ნებისმიერ მოქალაქეს, რომელიც ფლობდა ბიომეტრიულ პასპორტს, უფიზოდ შეეძლო იმოგზაუროს ევროკავშირის/შენგენის ტერიტორიაზე ნებისმიერი 180 დღის განმავლობაში უწყვეტად მაქსიმუმ 90 დღე.

რა არის ასოცირების შეთანხმება?

საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების შესახებ შეთანხმებას ოფიციალურად ეწოდება ასოცირების შესახებ შეთანხმება ერთი მხრივ ევროკავშირს და ევროპის ატომური ენერჯის გაერთიანებას და მათ წევრ სახელმწიფოებსა და მეორე მხრივ, საქართველოს შორის.

მოლაპარაკებები ასოცირების შესახებ შეთანხმებაზე ოფიციალურად დაიწყო 2010 წლის ივლისში და დასრულდა 2013 წლის ივლისში.

შეთანხმების პარაფირება მოხდა 2013 წლის 29 ნოემბერს, აღმოსავლეთ პარტნიორობის ვილნიუსის სამიტის ფარგლებში. მას ხელი მოეწერა 2014 წლის 27 ივნისს ბრიუსელში. ამ შეთანხმებამ ჩაანაცვლა 1996 წელს ხელმოწერილი პარტნიორობისა და თანამშრომლობის შესახებ შეთანხმება⁴.

ასოცირების შესახებ შეთანხმება არის საქართველოს ევროკავშირთან დაახლოების სამოქმედო გეგმა, რომელიც ქვეყნის პოლიტიკური, სოციალური და ეკონომიკური ცხოვრების თითქმის ყველა სფეროს მოიცავს. ის, აგრეთვე, მოიცავს ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრო-

1 https://www.eeas.europa.eu/eeas/european-neighbourhood-policy_en

2 <http://www.enpi-fleg.org/>

3 <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/the-european-neighbourhood-instrument-2014-2020.html>

4 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0830\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0830(02))

ბის სივრცის კომპონენტს (Deep and Comprehensive Free Trade Area - DCFTA)¹ და ითვალისწინებს ევროკავშირთან დაახლოების მნიშვნელოვან კონკრეტულ მექანიზმებს.

შეთანხმება ევროკავშირსა და მის კანონმდებლობასთან დაახლოების იმდენად მაღალ დონეს მოიცავს, რომ მისი ეფექტიანი განხორციელება, ფაქტობრივად, შეუქცევადს ხდის ქვეყნის ევროპეიზაციის პროცესს.

ასოცირების შესახებ შეთანხმება მიზნად ისახავს ევროკავშირთან პოლიტიკურ ასოცირებასა და ეტაპობრივ ეკონომიკურ ინტეგრაციას. შეთანხმებაში აღიარებულია საქართველოს ევროპული მისწრაფებები და ევროპული არჩევანი, აღნიშნულია, რომ ის საერთო ღირებულებები, რომლებსაც ეფუძნება ევროკავშირი – დემოკრატია, ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვა და კანონის უზენაესობა, ასევე წარმოადგენს პოლიტიკური ასოცირებისა და ეკონომიკური ინტეგრაციის ქვაკუთხედს. ასოცირების შესახებ ხელშეკრულება აღიარებს საქართველოს ევროპულ მისწრაფებებს.

ასოცირების შეთანხმება ავალდებულებს საქართველოს მთავრობას, რეფორმები გაატაროს შემდეგ სფეროებში:

- საერთო ევროპული ფასეულობების განმტკიცება და დაცვა. დემოკრატიისა და კანონის უზენაესობის, კარგი მმართველობის, ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა ერთგულება და გავრცელება; საერთაშორისო სამართლის პრინციპების, მათ შორის სუვერენიტეტისა და საერთაშორისოდ აღიარებულ საზღვრებში ტერიტორიული მთლიანობის პატივისცემა; კონფლიქტის მშვიდობიანი გზით მოგვარების ხელშეწყობა;

- საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკა: პოლიტიკური დიალოგისა და თანამშრომლობის გაღრმავება შესაბამის სფეროებში, მათ შორის - შიდასახელმწიფოებრივი რეფორმა, საერთაშორისო მასობრივი განადგურების იარაღის გაუფრთხილება, რეგიონული სტაბილურობა და სხვა;

- მართლმსაჯულება, თავისუფლება და უსაფრთხოება: სასამართლო ხელისუფლების დამოუკიდებლობის გაზრდა, მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობა და სამართლიანი სასამართლოს უფლების უზრუნველყოფა; მიგრაციის მართვა და ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) წინააღმდეგ

ეფექტიანი ბრძოლა; ფულის გათეთრების, ორგანიზებული დანაშაულისა და კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლა; უკანონო ნარკოტიკული საშუალებების ბრუნვის პრევენცია და მის წინააღმდეგ აქტიური ბრძოლა; პერსონალურ მონაცემთა დაცვის უზრუნველყოფა და ტერორიზმის დაფინანსების პრევენცია; საზღვრის მართვის საკითხებზე თანამშრომლობის გაღრმავება, ტერორიზმის, პერსონალურ მონაცემთა დაცვა და სხვა;

- დარგობრივი პოლიტიკის ყველა სფეროს მოდერნიზება და ევროპული სტანდარტების დანერგვა: თანამშრომლობა ისეთ სფეროებში, როგორებიცაა: ტრანსპორტი, ენერჯეტიკა, გარემოს დაცვა, სოფლის მეურნეობა, ტურიზმი, კვლევა და ტექნოლოგიები, დასაქმება და სოციალური პოლიტიკა, ჯანდაცვა, განათლება, კულტურა, სამოქალაქო საზოგადოება, რეგიონული განვითარება და სხვა.

- ვაჭრობა და ვაჭრობასთან დაკავშირებული საკითხები: ითვალისწინებს საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის (Deep and Comprehensive Free Trade Area – DCFTA) ჩამოყალიბებას. ასოცირების შესახებ შეთანხმებაში ვაჭრობასთან დაკავშირებული საკითხების განხორციელება ქმნის ევროკავშირის შიდა ბაზარზე საქართველოს ეტაპობრივი ეკონომიკური ინტეგრაციის რეალურ მექანიზმს.

კვლევის შედეგები

კვლევამ და ასოცირების ხელშეკრულების მთელი რიგი პირობების შესწავლამ აჩვენა, რომ საქართველო საიმედო და საინტერესო პარტნიორია ევროკავშირისათვის. სწორედ ნეორეალიზმის თეორიის ჩრდილში საქართველოს, როგორც, ევროკავშირის ენერჯორესურსებისა და უსაფრთხოების გამაძლიერებელი ქვეყნის როლი, ძალიან მნიშვნელოვანია. ვფიქრობთ, ევროკავშირის წარმომადგენლები ამას აცნობიერებენ და დგამენ შესაბამის ნაბიჯებს.

მიუხედავად რთული ეკონომიკური მდგომარეობისა, საქართველო მაინც საინტერესო პარტნიორია ევროსათვის; ასოცირების ხელშეკრულების დადება ნიშნავს ორმხრივ მზაობას, გააღრმავოს ურთიერთობები არა მხოლოდ საქართველოსთან, არამედ სამხრეთ კავკასიის რეგიონთან², მის სახელ-

1 <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/eu-georgia-deep-and-comprehensive-free-trade-area>

2 მ. მანჩხაშვილი, თურქეთის ევროკავშირში განვერიანების საკითხი და მისი მნიშვნელობა საქართველოსთვის, აღმოსავლეთმცოდნეობის მაცნე, ბსუ, N2, გვ., 9-30, 2022, <https://hos.openjournals.ge/index.php/hos/issue/view/729>

მნიშვნელობა და რეგიონის ქრისტეში საქართველოს მნიშვნელობა საკვანძოდ მნიშვნელოვანია.

კვლევა აჩვენებს, რომ საქართველო კულუტურულად, ეკონომიკურად და პოლიტიკურად მჭიდროდ დაკავშირებულია დასავლეთთან. საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ ეს ურთიერთობები მნიშვნელოვანი შედეგებით და განვითარების საკმაოდ კარგი ტემპით ხასიათდება. ევროპას სჭირდება საქართველო, როგორც აღმოსავლეთის ფლანგის განვითარებადი საყრდენი, რომელთანაც კარგი ურთიერთობების აქვს.

დასკვნები

ასოცირების შეთანხმება არის მრავალმხრივ საინტერესო დოკუმენტი. ეს შეთანხმება ბევრ საინტერესო ასპექტს მოიცავს. მასში დეტალურადაა განხილული თითქმის ყველა სფეროს რეფორმების საკითხი, მათი გადაჭრის სავარაუდო გზები და მეთოდები. ამ ასპექტების გათვალისწინება, გააზრება და ქართულ რეალობაში ეტაპობრივად განხორციელება უდავოდ იქნება ევროპის განვითარებულ

სახელმწიფოთა რიგებში ჩადგომის წინაპირობა.

საქართველო პატარა სახელმწიფოა. მან მისი წარმატების შესაძლებლობები უნდა ეძიოს განათლების, ეკონომიკის, სოციალური სფეროს რეფორმირების გზებში და ევროკავშირის მიერ ესოდენ დიდი ნდობის გამოცხადება და ასოცირების შეთანხმება უნდა გამოიყენოს იმისათვის, რომ გახდეს განვითარებული სახელმწიფო.

საქართველოს აქვს რესურსები იმისათვის, რომ განვითარების შემდეგ ეტაპზე გადასასვლელად სათანადო ღონისძიებები გაატაროს;

ასოცირების შეთანხმება არ უნდა განვიხილოთ, როგორც ევროკავშირში განვევრიანების უპირობოდ წინა ეტაპი და არ უნდა შეიქმნას არასწორი მოლოდინები. ევროკავშირში განვევრიანება არის უდიდესი პასუხისმგებლობა და შენი წილი რესურსებისა და შესაძლებლობების შეთავაზება ამ გაერთიანებისათვის და საქართველო სათანადოდ უნდა მოემზადოს ამ ეტაპისათვის. ასოცირების შეთანხმება არის უდიდესი შესაძლებლობა საქართველოსთვის, გახდეს ევროპული საზოგადოების სრულუფლებიანი წევრი.